120 –vuotisjuhla 19.10.2012

Päätöspuheenvuoro

Mikko Ojala, emeritusprofessori, dosentti
Helsingin yliopisto

Lastentarhanopettajia ja heidän koulutustaan on tänään juhlittu arvokkaasti ja ansaitusti. Lastentarhanopettajat ovat varhaiskasvatuksen ytimessä. Varhaiskasvatuksen laatu ja kehittyminen määräytyvät ratkaisevasti lastentarhanopettajien koulutustason ja ammatillisen pätevyyden kautta. Vaikka koulutus tuottaa varhaiskasvatukseen kiinnittyviä opettajia, nykyistä koulutustasoa ei voi enää pitää riittävänä. Vertailu naapurimaahamme Ruotsiin osoittaa, että olemme jo nyt jääneet jälkeen koulutuksen kehittämisessä. Ruotsissa lastentarhanopettajien koulutus on jo pidempään lähentynyt luokanopettajankoulutusta. Tämän lisäksi Ruotsin tiedeakatemia on käynnistänyt mittavan ohjelman, jolla lastentarhanopettaja voi kouluttautua lisensiaatiksi valtion kustantamana tekemällä käytäntöä kehittävää tutkimusta. Koulutukseen panostamisen ohella Ruotsi tarjoaa nykyisen ilmaisen esiopetuksen jo kaikille 5-vuotiaille.
Lastentarhanopettajien koulutuksen nykytila osoittaa selkeän koulutustasoeron luokanopettajakoulutukseen. Yhteiskunnalle ja päättäjille näyttää riittävän se, että lastentarhanopettajan kompetenssit voidaan saavuttaa 3-vuotisella kandidaattikoulutukselle vaikka samaan aikaan luokanopettajat on jo pitkään koulutettu maisteritason 5-vuotisella peruskoulutuksella. Tällainen kahden kerroksen väen ajattelutapa pitää myös yllä käytäntöä, jossa lastentarhanopettajaksi voi kouluttautua sosionomikoulutuksen kautta.

Vallitseva koulutusideologista, jonka kohteena lastentarhanopettajat ovat jo olleet liian pitkään, tulee päästä eroon mitä pikimmiten. Sille ei löydy tieteellisiä, koulutuksellisia eikä ammatissa toimimisen perusteita. Luokanopettajat ja lastentarhanopettajat tekevät vähintäänkin yhtä vaativaa työtä. Erilliset koulutukset tulee suunnitella uudeksi koulutukselliseksi kokonaisuudeksi.
Lastentarhanopettajien koulutustason tulee olla maisteritasoinen. Vain näillä toimenpiteillä Suomalainen yhteiskunta osoittaa aidosti, että se arvostaa lapsia ja

heidän opettajiaan jo varhaislapsuudesta lähtien. Vain näin me voimme taata lapsillemme laadullisesti riittävän ja tasa-arvoisen koulutusjatkumon, jonka alkaa varhaiskasvatuksesta eikä koulukasvatuksesta. Mitä varhaisemmin kohdistamme lapsiin laadukasta kasvatusta ja opetusta, sitä parempia, kestävämpiä ja ekonomisempia tuloksia saavutamme.

Monissa OECD -maissa on jo ryhdytty toimenpiteisiin opettajankoulutuksen uudistamiseen. Trendinä on mahdollisimman yhtenäinen pedagoginen koulutus, Maisteritason peruskoulutus voidaan suunnitella niin, että lastentarhanopettajilla ja perusopetuksen opettajilla on 2-3 vuoden mittainen yhteinen koulutus, jonka jälkeen syvennytään esimerkiksi varhaiskasvatukseen, esiopetukseen tai perusopetukseen. Esimerkkinä voi pitää vaikkapa psykologien peruskoulutusta, jossa opiskelijat koulutetaan ihmisen koko elinkaaren mukanaan tuomiin tehtäviin alkaen varhaisesta lapsuudesta. Tämä osoittaa, että koulutuksellisia valmiuksia toimia pienten lasten parissa pidetään vähintäänkin yhtä vaativina kuin toimimisessa esimerkiksi kouluikäisten lasten parissa.

Esitän perustellun toivomuksen päättäjille ja toimijoille. Herätkää varhaiskasvatuksen arkitodellisuuteen, jossa lastentarhanopettajien ja luokanopettajien arvostuksessa, peruskoulutuksessa ja ammatissa toimimisen puitteissa vallitsee perusteeton epätasa-arvo. Merkitköön tämä 120 –vuotisjuhla uuden yhtenäisen opettajankoulutuksen alkamista, johon yhdistyvät lastentarhanopettajakoulutuksen ja luokanopettajakoulutuksen vahvuudet. Hyvät lastentarhanopettajat, opettajankouluttajat, opiskelijat, varhaiskasvatuksen kehittäjät. Yksi teiltä puuttuu ja sen mukana kaikki: lastentarhanopettajien maisteritasoinen koulutus.